RTI Act 2005 (सुधारणा - 2019)

जगात - स्विडन - 1st.
आशिया - जपान - 1st
भारत - (71th)

TN - 1st
MH - 6th.

कलम 1 - व्याप्ती, नाव.

* 15 जून 2005 - मान्यता.
* 12 oct 2005 - लागू.
* संपूर्ण भारतात (31 oct 2019 पासून)

कलम 2 व्याख्या

2(a) समुचित शासन
- के. शासन
- रा. शासन.

2(e) सक्षम प्राधिकारी
- LS/वि.सभा - सभापती.
- RS/वि.परिषद - अध्यक्ष.
- राज्यपाल
- राष्ट्रपती
- प्रशासक (कलम 239)
- SC - CJI
- HC - CJ.

2(f) - माहिती (Information)
शासनाकडील सर्व प्रकारची माहिती
(ex: e-mail, वह्या इ.)

2(h) सार्व. प्राधिकरण :
- संविधान
- कायद्याने
- शासनाकडून

} स्थापन.

2(i) Record (अभिलेख):
सर्व प्रकारचे : कागदोपत्री + digital

2(j) माहितीचा अधिकार
सार्व. प्राधिकरणाकडून माहिती मिळविण्याचा अधिकार.

2(n) त्रयस्थ पक्ष (third party)
माहिती मागणाऱ्या व्यक्तीव्यतिरिक्त इतर व्यक्ती / संस्था

प्रकरण 2 (3-11)

कलम ③ - सर्व नागरिकांना - माहितीचा अधिकार

कलम ④ सार्व. प्राधिकरणावरील बंधने.

- (120) दिवसाच्या आत.
  - माहिती स्वतःहून उपलब्ध करावी.

उदा : नागरिकांची सनद

कलम ⑤ जनमाहिती अधिकाऱ्यांची नियुक्ती

- (100) दिवसांच्या आत.
- सर्व कार्यालयात ← केंद्रीय जनमाहिती अधिकारी / राज्य -।-
- उपविभाग स्तरावर ← के. सहायक ज. अधिकारी / रा. सहायक -।-

(कार्य: अपील / अर्ज स्वीकारणे) ⇒ उपविभाग स्तरावर

कलम ⑥ माहिती मिळविण्यासाठी विनंती

अर्ज : हिंदी, English, स्थानिक भाषेत लेखी,

- लिहिता येत नसेल तर - तोंडी -
- माहिती मागण्याचे कारण विचारता येत नाही. (संपर्काबाबत विचारता येईल.)
- माहिती अन्य प्राधिकरणासंबंधि → (5) दिवसात अर्ज हस्तांतरण.

कलम 7 अर्ज निकाली काढणे

- 30 day आत (व्यक्तीच्या जीविताशी / स्वातंत्र्याशी → (48 hr))
- विशिष्ट काळात माहिती दिली नाही → (मोफत)
- माहिती फेटाळली तेव्हा
  1) फेटाळण्याची कारणे
  2) अपीलाचा कालावधी
  3) अपीलीय प्राधिकरणाबाबत माहिती.

** कलम 8 माहिती उघड करण्यापासुन सूट

8(1) सार्वभौमत्व.

8(2) न्यायालयाचा अवमान

8(3) संसद / वि.मं - विशेषाधिकाराचा भंग.

8(4) - बौद्धिक संपदा.

8(7) - विदेशी सरकारसोबतचे संबंध.

8(9) - मंत्रीमंडळाशी संबंधित कागदपत्रे.

[20 वर्ष] पर्यंतची माहिती दिली.
↳ विवाद - (केंद्रशासन) निर्णय.

कलम 10 : पृथ्यकरण योग्यता.

कलम 11 - त्रयस्थ पक्षाची माहिती.
(5) day - Notice ; (10) दिवसात - निवेदन द्यावे.
अर्जदारास : (40) दिवसांच्या आत माहिती.

कलम 12 - केंद्रीय माहिती आयोगाची स्थापना

→ 1 + 10 (max)

→ नियुक्ती : राष्ट्रपती
(शिफारस समिती - (3)
- PM - अध्यक्ष.
- कॅबिनेट मंत्री
- विरोधी पक्षनेता (LS)

→ पात्रता :

→ अपात्रता : → Active राजकारणी नको,

Hq. दिल्ली

कलम 13 : पदावधी & सेवाशर्ती ⇒ (केंद्र शासन ठरवेल) 2019 सुधारणा

शपथ व राजीनामा
↳ [राष्ट्रपती]

कलम 14 पदावरून दुर करणे :

- [SC] चौकशी : गैरवर्तणुक व अकार्यक्षमता → राष्ट्रपती काढतात.
- (चौकशी होईपर्यंत - राष्ट्रपती - निलंबित)

कलम 15 → राज्य माहिती आयोग स्थापना

→ 1 + 10 (max)

→ राज्यपाल (शिफारस समिती
- cm
- कॅबिनेट मंत्री
- विरोधी पक्षनेता)

कलम 16 - पदावधी व सेवाशर्ती

केंद्र शासन ठरवेल त्याप्रमाणे (2019 सुधारणा)

कलम 17 : पदावरुन दूर करणे

- SC → चौकशी < गैरवर्तणूक / अकार्यक्षमता } राज्यपाल आदेश
- चौकशी होईपर्यंत - राज्यपाल → निलंबित करु शकतात.

कलम 18 - आयोगाचे अधिकार व कर्तव्ये

- चौकशी
- दिवाणी न्यायालयाचे अधिकार

कलम 19 : अपील :

* राज्य माहिती आयोग
↑ (90) days.
वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे
↑ (30) दिवस
जनमाहिती अधिकारी

} अपिलावर निर्णय (30) day | max - 45

* राज्य / के. आयोगाच्या निर्णय : बंधनकारक

कलम 20 : शास्ती / दंड (penalty)

- प्रत्येक दिवशी - 250 — max 25,000
- शिस्तभंग कार्यवाहीची शिफारस

→ कलम २१ – सद्भावनापूर्वक केलेली कृती

→ कलम २२ : RTI Act शासकीय गुपिते Act 1923 पेक्षा वरचढ.

→ कलम 23 : न्यायालयाला हस्तक्षेप करता येणार नाही.

कलम २४ : विवक्षित संघटनांना Act लागू नाही.

⊛ परिशिष्ठ – दुसऱ्यामधील संघटना।

- यांच्याकडून : भ्रष्टाचार व HR चे उल्लंघन
- के. मा. आयोगाच्या पूर्व परवानगीने माहिती मागविता येईल.
- 45 day च्या आत.

(EX: RAW, ED, CRPF, BSF, IB etc)

कलम २५ : नियंत्रण व अहवाल
↓
आयोग : शासनास → संसद/वि. मंडळ

कलम 26 – प्रबोधनासाठी – शासनांनी कार्यक्रम

कलम 27 – नियम – शासनाद्वारे

कलम २८ – प्राधिकाऱ्यांना – नियम

कलम 29

कलम 30 – अडचणी दूर

कलम 31 – निरसन (Repeal)

(माहितीचे स्वातंत्र्य अधिनियम २००२) कायदा रद्द.